

NOMIKO ΒΗΜΑ



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

05

Εισαγωγικό σημείωμα
Προέδρου ΠΔΣ
Μιχάλη Βορκά

06

Οι νέοι κανονισμοί
πολιτικής δικονομίας
Κύριες αλλαγές

10

Διεύθυνση και έλεγχος
εταιρειών

36

An exploration of legal
professionals' perceptions
of the gender pay gap in the
republic of Cyprus

46

Νομοθεσία ρύθμισης της
δραστηριότητας του λόμπινγκ
στην Κύπρο

52

Συνέντευξη Προέδρου ΠΔΣ
Ανάγκη για ουσιαστικές
μεταρρυθμίσεις στο σύνολο
του τομέα της δικαιοσύνης

57

Η προστασία του δικαιώματος
της αναφοράς σύμφωνα με
το άρθρο 29 του κυπριακού
συντάγματος

66

Εφαρμογή του νομικού
απορρήτου: Πρώτες σκέψεις
αναφορικά με τις πρόσφατες
εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο

70

Έλεγχος της εφαρμογής της
αρχής της αναλογικότητας από
το κράτος μέλος εκτέλεσης ΕΕΣ

72

Παρουσίαση ενδεικτικών
υποθέσεων - Η υπεράσπιση της
αυτοάμυνας στην κυπριακή
έννομη τάξη μέσα από τη
νομολογία

78

Ιστορικό αγωγών ΕΟΚΑ



Στο παρόν τεύχος γράφουν οι:

Dr Alexandra M. Uibariu

Γεωργία Ονουφρίου

Γιάννης Πολυχρόνης

Γιασεμής Ν. Γιασεμής

Δρ Κώστας Παρασκευά

Μαρίνα Μ. Μικέλλη

Δρ Νικόλας Κυριακίδης

Παντελής Χρ. Χριστοφίδης

Δρ Στέφανη Lauilhe Σιάηλου

Χρίστος Π. Κινάνης

Δρ Χρίστος Φ. Κληρίδης

Αγαπητές/οί συνάδελφοι,

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια ο δικηγορικός κόσμος έχει έρθει αντιμέτωπος με διαδοχικές κρίσεις, οικονομική, δημοσιονομική, πανδημική, κυρώσεις, οι οποίες αναπόδραστα έχουν πλήξει πολύπλευρα την άσκηση του επαγγέλματός μας.

Σε αυτά προστίθεται και η καθημερινή αναμέτρησή μας με προβλήματα και κενά χρόνων είτε αυτά αφορούν τις υποδομές είτε τη γραφειοκρατία κ.λπ.

Κοινή διαπίστωση είναι, επίσης, ότι η δικηγορία θα συνεχίσει να αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς. Η άσκησή της θα απαιτεί ολοένα και περισσότερες γνώσεις, εγρήγορση και εξειδίκευση.

Είναι λογικό, συνεπώς, ο δικηγορικός κόσμος να νιώθει κουρασμένος στην προσπάθειά του να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις ως αποτέλεσμα των πιο πάνω.

Στις υπάρχουσες και τις εν δυνάμει προκλήσεις, θεωρώ ότι σύμμαχος του δικηγόρου είναι η δυνατότητα, η θέληση εξέλιξης και προσαρμογής του στα νέα δεδομένα, αλλά και ένας αποτελεσματικός θεσμικός φορέας που τον εκπροσωπεί, ο ΠΔΣ στον οποίο ανήκει. Έτοιμος να σταθεί δίπλα του, να τον υπερασπιστεί εκεί και όπου χρειάζεται, ανοιχτός στην πολιτεία και την κοινωνία.

Θα ήθελα, λοιπόν, και με αυτή την ευκαιρία να σας διαβεβαιώσω ότι ως Συμβούλιο του ΠΔΣ έχουμε στόχο να διεκδικήσουμε τις αλλαγές που χρειαζόμαστε στον τομέα της δικαιοσύνης μέσα από τον διάλογο και τη συνεργασία με όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Αλλαγές που έχουν να κάνουν με την αναβάθμιση του κύρους του δικηγορικού λειτουργήματος, την άσκηση δηλαδή των καθηκόντων μας, καθώς και αλλαγές που μπορούν να ενισχύσουν το αίσθημα δικαίου των πολιτών.

Όλοι οι παράγοντες του τομέα της δικαιοσύνης θα πρέπει να στοχεύσουμε σε ένα κοινό βηματισμό πρωτίστως για θέματα καίριας σημασίας, όπως είναι η κτηριακή αναβάθμιση των δικαστηρίων, η ανέγερση του νέου δικαστικού μεγάρου Λευκωσίας, η μεταρρύθμιση στην πρωτοβάθμια δικαιοδοσία, η αξιοποίηση τεχνολογικών δυνατοτήτων στη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης, η επίλυση του ζητήματος της εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, η αύξηση της δικηγορικής ύλης και η προώθηση της διαιτησίας και της διαμεσολάβησης.

Δεδομένου ότι η δικαιοσύνη δεν είναι μόνο πυλώνας της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, αλλά και βασική προϋπόθεση για το επενδυτικό/επιχειρηματικό περιβάλλον και την οικονομική ανάπτυξη του τόπου, ο ολιστικός εκσυγχρονισμός της πρέπει να είναι ανάμεσα στις πρώτες προτεραιότητες της πολιτείας.

Κατανοούμε πλήρως ότι ο δικηγορικός κόσμος και η κοινωνία θέλουν ουσιαστικές και λειτουργικές αλλαγές στη δικαιοσύνη, που θα κάνουν ευκολότερη και ασφαλέστερη την καθημερινότητά μας.

Προς τον σκοπό αυτό, ο ΠΔΣ έχοντας πλήρη επίγνωση της πραγματικότητας και των αναγκών της εποχής μας θα συνεχίσει να καταθέτει στους αρμόδιους θεσμούς τεκμηριωμένες προτάσεις αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη μελών του.

Κλείνοντας, ενόψει των εορτών θα ήθελα να ευχηθώ στην καθεμία, στον καθένα χωριστά οικογενειακή και προσωπική ευτυχία, υγεία και πρόοδο.

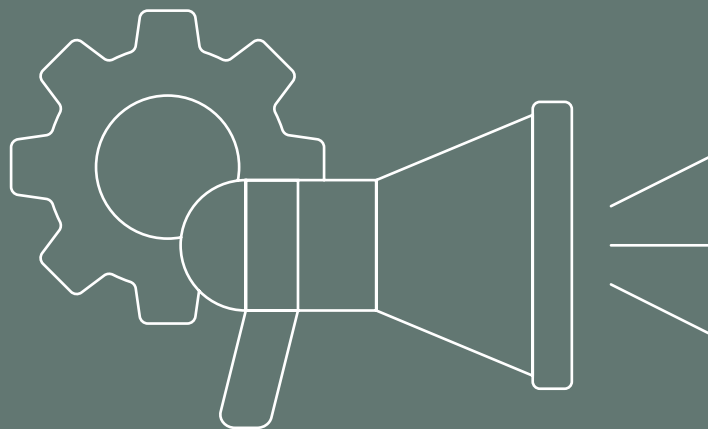
Συναδελφικά



Μιχάλης Βορκάς
Πρόεδρος ΠΔΣ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΛΟΜΠΙΝΓΚ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δρ. Νικόλας Κυριακίδης*
Γεωργία Ονουφρίου**



Τελευταίες εξελίξεις

Στις 17 Φεβρουαρίου 2022, υπερψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων «Ο περί της Διαφάνειας στις Διαδικασίες Λήψης Δημόσιων Αποφάσεων και Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2022 (Ν. 20(I)/2022)», με σκοπό την εγκαθίδρυση πλαισίου θεμελίωσης και εμπέδωσης διαφάνειας που αφορά στην εμπλοκή σε διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων αναφορικά με ζητήματα που άπτονται της εκτελεστικής ή και της νομοθετικής εξουσίας, ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία συνθηκών που επιτρέπουν ή διευκολύνουν την εκκόλαψη πράξεων διαφθοράς.

Βάσει της νομοθεσίας, όσοι επιθυμούν να μετέχουν σε διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων, είναι υπόχρεοι να εγγράφονται σε σχετικό μητρώο λομπιστών, ενώ οφείλουν μετά το πέρας της προγραμματισμένης συνάντησής τους με τον όποιο κρατικό αξιωματούχο να καταθέτουν σχετική αναφορά στην Αρχή κατά της Διαφθοράς. Επίσης, οι κρατικοί αξιωματούχοι είναι υπόχρεοι να καταθέτουν έντυπο επικοινωνίας στην αρμόδια αρχή αναφορικά με την όποια

προγραμματισμένη συνάντηση είχαν με εκπρόσωπο ομάδας ειδικών ενδιαφερόντων.

Επιπρόσθετα, στις 6 Απριλίου 2023 υπερψηφίστηκαν από την Βουλή των Αντιπροσώπων «Οι περί της Διαφάνειας στις Διαδικασίες Λήψης Δημόσιων Αποφάσεων και Συναφών Θεμάτων Κανονισμοί του 2023 (Κ.Δ.Π. 118/2023)», σκοπός των οποίων είναι ο καθορισμός του τύπου του Μητρώου Εγγραφής και των διαδικασιών συλλογής, επεξεργασίας, χρήσης, δημοσιοποίησης, πρόσβασης, διατήρησης και διαγραφής πληροφοριών και δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς εφαρμογής της νομοθεσίας που ρυθμίζει τις διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων (λόμπινγκ) στην Κύπρο.¹

1 Στην Κύπρο τις επαφές με αξιωματούχους εκ μέρους εταιρειών, μη κερδοσκοπικών οργανισμών και άλλων συνόλων κάνουν συνήθως δικηγόροι, λογιστές, επικοινωνιολόγοι και άλλοι επαγγελματίες που ασχολούνται με δημόσιες υποθέσεις. Πρόσφατα λειτουργήσε και σύνδεσμος λομπιστών (Cyprus Lobbyists and Public Affairs Professionals – www.lpap.cy)

Σύμφωνα με δηλώσεις του Επιτρόπου Διαφάνειας και Χάρη Πογιατζή, ενώπιον την Επιτροπής Θεσμών της Βουλής, στις 12 Ιουλίου 2023, η αρμόδια αρχή, δηλαδή η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς θα ξεκινήσει να λαμβάνει έντυπες αιτήσεις εγγραφής στο μητρώο λομπιστών από το Σεπτέμβριο του 2023, ωστόσο ολοκληρωθεί η δημιουργία σχετικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας, στην οποία θα υποβάλλονται τόσο οι αιτήσεις εγγραφής στο μητρώο λομπιστών, όσο και οι αναφορές των εμπλεκόμενων σε διαδικασίες λήψης δημοσίων αποφάσεων. Επίσης, εκκρεμεί η έκδοση κώδικα δεοντολογίας τον οποίο θα πρέπει να ακολουθούν όσοι εγγραφούν στο σχετικό μητρώο.

Η νόμιμη και επίσημη δραστηριότητα του λόμπινγκ είναι αναγκαία για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς διασφαλίζει ότι οι προτεινόμενες νέες πολιτικές ή μεταρρυθμίσεις αντανακλούν τις ανάγκες και απόψεις των πολιτών. Σε μια πραγματικά δημοκρατική κοινωνία, το λόμπινγκ είναι το μέσο που διευκολύνει τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για μια συμμετοχική και ζωντανή δημοκρατία. Η πρόσφατη έγκριση της νομοθεσίας και των κανονισμών για το λόμπινγκ στην Κύπρο αναμένεται να βοηθήσει στην επίτευξη της ρύθμισης και της βελτίωσης της επαγγελματικής δραστηριότητας των λομπιστών, όπως συμβαίνει και σε πολλές προηγμένες δημοκρατίες.²

Η επιρροή του λόμπινγκ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία σημαντική διαδικασία της δημοκρατίας και όχι να συγχέεται με τη διαφθορά. Η επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων πλευρών είναι ουσιαστικό στοιχείο μιας υγιούς δημοκρατίας και οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν αυτήν την επικοινωνία. Εντούτοις, υπάρχουν ακόμη κενά στην υπάρχουσα νομοθεσία, όπως ο περιορισμός των συναντήσεων που πρέπει να καταγράφονται (μόνο προγραμματισμένες και που αφορούν σε προώθηση οικονομικών συμφερόντων), καθώς και η εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων κ.ά.

Εισαγωγή

Οι νομοθετικές προσπάθειες για τον έλεγχο του λόμπινγκ, συνήθως περιλαμβάνουν ένα σαφή ορισμό του τι είναι το λόμπινγκ. Σε αυτές τις προσπάθειες, το λόμπινγκ προσδιορίζεται συχνά ως η εκδήλωση σκόπιμων προσπαθειών επηρεασμού των δημοσίων αρχών και οργάνων λήψης αποφάσεων με σκοπό την προώθηση μιας συγκεκριμένης άποψης ή συμφερόντων. Ένας μη αμφιλεγόμενος, αλλά υπερβολικά ευρύς ορισμός, δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2006: «όλες οι δραστηριότητες που διεξάγονται με στόχο να επηρεάσουν τη

διαμόρφωση πολιτικής και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των [ευρωπαϊκών] θεσμικών οργάνων». Ο ορισμός της Επιτροπής περιλαμβάνει την άσκηση πίεσης σε όλα τα επίπεδα, αλλά η «άσκηση πίεσης που αφορά επαγγελματικές δραστηριότητες» ή «η πίεση που ασκείται στους δημόσιους υπαλλήλους από ομάδες συμφερόντων ως μέρος των καθημερινών δραστηριοτήτων τους»,³ τις περισσότερες φορές υπόκειται σε έλεγχο και νομοθετική ρύθμιση, σε αντίθεση με την «ιδεαλιστική, μη οικονομική» άσκηση πίεσης που στοχεύει στην αλλαγή πολιτικής.⁴ Ο ορισμός που έδωσαν οι Garner BA και Black HC για την άσκηση πίεσης ασχολείται κυρίως με την άσκηση πίεσης προς τους νομοθέτες,⁵ αλλά η πρακτική συχνά επεκτείνεται και σε άλλους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Η εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων είναι «απαραίτητη για την επιτυχία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας»,⁶ καθώς εφιστά την προσοχή των νομοθετών σε ζητήματα και παρέχει ειδικές γνώσεις για τον κλάδο.⁷ Ως εκ τούτου, θα πρέπει να προστατεύεται και να διευκολύνεται. Ωστόσο, όπως δείχνει πρόσφατη έρευνα σχετικά με την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων στις Ηνωμένες Πολιτείες, αυτή (η εκπροσώπηση) μπορεί να επιτρέψει στις ομάδες αυτές να θέσουν σε σημαντικό κίνδυνο τη δημοκρατία.

Σύμφωνα με μια πρόσφατη εκτίμηση, ο ιδιωτικός τομέας συνεισφέρει πάνω από τα τρία τέταρτα των χρημάτων που δαπανώνται σε διαδικασίες άσκησης πίεσης στις Ηνωμένες Πολιτείες.⁸ Στο άρθρο τους «Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens», οι Gilens και Page καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οργανωμένες ομάδες συμφερόντων ελίτ κυριαρχούν στο αμερικανικό πολιτικό τοπίο, ενώ ο μέσος πολίτης έχει ελάχιστη ή καθόλου πραγματική επιρροή στις αποφάσεις χάραξης πολιτικής. Επιπρόσθετα αναφέρουν ότι, σχετικά λίγοι εκπροσωπούν τους φτωχούς ή ακόμα και τα οικονομικά συμφέροντα των απλών εργαζομένων, ιδιαίτερα τώρα που το εργατικό κίνημα των ΗΠΑ έχει γίνει τόσο αδύναμο.⁹ Σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς ότι το λόμπινγκ παρέχει ουσιαστικό ρόλο στη μετάδοση έρευνας και άλλων πληροφοριών στην κυβέρνηση για θέματα σημαντικά για όλους τους πολίτες, οι Gilens και Page υποστηρίζουν ότι «ούτε οι οργανωμένες ομάδες συμφερόντων υποκαθιστούν την άμεση επιρροή

2 Σημαντική είναι και η Έκθεση η οποία ετοιμάστηκε από τους Δρ. Βάγια Πολυζωίδου και Δρ. Αχιλλέα Κ. Αιμιλιανίδη, κατ' εντολή της Βουλής των Αντιπροσώπων τον Δεκ. 2019, που αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο του Lobbying και την Κυπριακή Έννομη Τάξη. Στην έκθεση αυτή αναφέρονται οι κατευθυντήριες οδηγίες, προβληματισμοί και πρόταση κανονιστικής ρύθμισης του λόμπινγκ στην Κύπρο.

3 Riccardo de Caria, «The Constitutional Right to Lobby on the Two Sides of the Atlantic: Between Freedom and Democracy» (2013) 2 CJICL 452, 455.

4 de Caria, 454.

5 Βλέπε Garner BA και Black HC, 'Lobby' 1, 1022-βλ., επίσης, την παράθεσή του στο de Caria, «The Constitutional Right to Lobby» 455.

6 Craig Holman and William Luneburg. 'Lobbying and transparency: A comparative analysis of regulatory reform' (2012) 1 Int Groups Adv , 75-104 <<https://doi.org/10.1057/iga.2012.4>> accessed 21 June 2023

7 de Caria, 'The Constitutional Right to Lobby' 463; Byrd RC, 'Lobbyists' (U.S. Senate, 1989) <<https://perma.cc/H3MC-DCMK>> accessed 20 June 2023.

8 Emilie M. Hafner-Burton and Heidi M. McNamara, 'United States Human Rights Policy: The Corporate Lobby' (2019) 41 Hum Rts Q 115, 119, citing Drutman L, The Business of America Is Lobbying: How Corporations Became Politicized and Politics Became More Corporate (Oxford University Press 2015), 1.

9 Martin Gilens and Benjamin I Page, 'Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average' (2014) 12 Perspectives on Politics 564, 575

των πολιτών, προκειμένου να ενσωματώσουν τη βούληση των πολιτών και να διασφαλίσουν ότι οι επιθυμίες τους υπερσχύουν».¹⁰

Παρά το πρόσφατο ενδιαφέρον για την εφαρμογή και την ενίσχυση των κανονισμών για την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων σε ολόκληρη την ΕΕ¹¹ και σε άλλες χώρες, σε ορισμένες χώρες, η συνδυασμένη έλλειψη γνώσεων των πολιτών σχετικά με την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων και η έλλειψη διαφάνειας και ρύθμισης της πρακτικής συμβάλλει στις αντιλήψεις για την «αιχμαλωσία» του κράτους.¹² Ως εκ τούτου, η ρύθμιση της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων είναι απαραίτητη για την πρόληψη της αδιαφανούς και απεριόριστης επιρροής των ομάδων συμφερόντων στη δημοκρατία και για την αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στις κυβερνήσεις τους, προωθώντας τη διαφάνεια και, ως εκ τούτου, μειώνοντας τις αντιλήψεις για την αιχμαλωσία του κράτους (και το ίδιο το πρόβλημα). Όπως έχουν συζητήσει πολυάριθμες συγκριτικές μελέτες, η ρύθμιση της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες κρίσιμες πτυχές:

α) σαφείς ορισμούς των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων και των δραστηριοτήτων εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων· β) απαιτούμενη γνωστοποίηση σχετικά με τους στόχους, τους δικαιούχους, τις πηγές χρηματοδότησης και τους στόχους της δραστηριότητας άσκησης πίεσης· γ) κανόνες σχετικά με τη χρήση εμπιστευτικών πληροφοριών, τις συγκρούσεις συμφερόντων και τα κίνητρα περιστρεφόμενων πορτών (revolving doors)· δ) μηχανισμούς παρακολούθησης και επιβολής· και ε) «νοοτροπία ακεραιότητας και διαφάνειας στην καθημερινή πρακτική μέσω τακτικής γνωστοποίησης και ελέγχου για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης».¹³

Στο άρθρο αυτό, θα γίνει μια προσπάθεια σύγκρισης των υφιστάμενων κανονισμών άσκησης πίεσης των ΗΠΑ, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ελλάδας και της Κύπρου σύμφωνα με τις πέντε παραμέτρους που περιγράφονται πιο πάνω. Με αυτό το ευρύ πεδίο εφαρμογής, οι συγκρίσεις αναγκαστικά δεν θα είναι ολοκληρωμένες, αλλά στοχεύουμε να αξιολογήσουμε τη δυναμική των πρόσφατων και τρεχουσών προσπαθειών για την εφαρμογή της ρύθμισης του λόμπινγκ και να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο τα πολιτικά συστήματα αυτών των χωρών επηρεάζουν αυτή τη δυναμική.

Λόμπινγκ στις Ηνωμένες Πολιτείες

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η ρύθμιση του λόμπινγκ ξεκίνησε το 1876 στην Βουλή των Αντιπροσώπων, με υποχρεωτική καταγραφή των εκπροσώπων συμφερόντων στον γραμματέα της Βουλής.¹⁴ Οι κανονισμοί άσκησης πίεσης και οι έρευνες από την Επιτροπή Δικαιοσύνης της Βουλής των Αντιπροσώπων προχώρησαν αποσπασματικά καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου μισού του 20^{ου} αιώνα. Το Κογκρέσο θέσπισε ορισμένους περιορισμούς άσκησης πίεσης για συγκεκριμένες βιομηχανίες με διατάξεις εγγραφής που προσαρτήθηκαν στον Νόμο Περί Εμπορικής Ναυτιλίας του 1936 και στον Νόμο Περί Εγγραφής Ξένων Πρακτόρων του 1938 (22 U.S.C. §§ 611 έως 621). Το 1946, το Κογκρέσο ψήφισε τον Ομοσπονδιακό Νόμο περί Ρύθμισης της Άσκησης Πίεσης (Τίτλος III του Νόμου περί Νομοθετικής Αναδιοργάνωσης του 1946) (ο «Νόμος του 1946»). Ο νόμος του 1946 όριζε τους λομπίστες ως:

[Ένα] οποιοδήποτε άτομο... ο οποίος από μόνος του, ή μέσω οποιουδήποτε αντιπροσώπου ή υπαλλήλου ή άλλων προσώπων με οποιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, ζητά, συλλέγει ή λαμβάνει χρήματα ή οποιοδήποτε άλλο πράγμα αξίας που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί κυρίως... για να επηρεάσει, άμεσα ή έμμεσα, την ψήφιση ή καταψήφιση οποιασδήποτε νομοθεσίας από το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών».¹⁵

Ο νόμος αυτός είχε αρκετές επιζήμιες ατέλειες:¹⁶ η απαίτηση «κύριου σκοπού» που αναφέρθηκε παραπάνω είναι ασαφής, το αρχικό έντυπο εγγραφής των εκπροσώπων συμφερόντων ήταν συγκεχυμένο και διφορούμενο και δεν περιλάμβανε κατάλληλες μεθόδους επιβολής.¹⁷ Μετά από μια περίοδο κατά την οποία εξετάστηκαν αλλά δεν θεσπίστηκαν μεταρρυθμίσεις στον νόμο του 1946 και μετά από αυξανόμενη πίεση για βελτιωμένη ρύθμιση που προέκυψε από το σκάνδαλο Watergate, το Κογκρέσο θέσπισε τον νόμο Περί Αποκάλυψης Ομάδων Συμφερόντων του 1995 (2 U.S.C. §§ 1601-14) (ο «LDA»), αντικαθιστώντας τον νόμο του 1946. Ο LDA διεύρυνε τον ορισμό του εκπροσώπου ομάδων συμφερόντων επιβάλλοντας ένα ποσοτικό όριο «ενεργοποίησης»: ένας εκπρόσωπος ομάδων συμφερόντων «απασχολείται ή διατηρείται από έναν πελάτη για οικονομική ή άλλη αποζημίωση, διατηρεί περισσότερες από μία επαφές εκπροσώπησης συμφερόντων και δαπανά το 20% ή περισσότερο του χρόνου του που ασχολούνται

10 Gilens and Page 576.

11 'Transparency and Integrity in Lobbying' <<http://www.oecd.org/corruption/ethics/Lobbying-Brochure.pdf> [<http://perma.cc/792P-NNSP>]> accessed 20 June 2023; 'Transparency of Lobbying in Member States: Comparative Analysis' <https://www.europarl.europa.eu/EPRS/Transparency_of_lobbying_in_Member_States.pdf [<https://perma.cc/U9TP-KV5J>]> accessed 20 June 2023.

12 See Suzanne Mulcahy, 'Lobbying in Europe: Hidden Influence, Privileged Access' <<http://www.zbw.eu/econis-archiv/handle/11159/2318> [<https://perma.cc/8NH5-Y3WJ>]> accessed 20 June 2023.

13 Melissa J Durkee, 'International Lobbying Law' (2018) 127 The Yale Law Journal 1742, 1790, citing the OECD's 'Transparency and Integrity in Lobbying' 2.

14 Robert C. Byrd, 'Lobbyists' (U.S. Senate, 1989) <<https://perma.cc/H3MC-DCMK>> accessed 20 June 2023.

15 Byrd, «Lobbyists».

16 Practical Law Commercial Transactions, 'Lobbying Disclosure Act (LDA): Overview' (Thomson Reuters Practical Law) <<https://us.practicallaw.thomsonreuters.com/w-033-2197>> accessed 25 June 2023.

17 Susman TM, 'Political Activity, Lobbying Laws and Gift Rules Guide' <[https://www.westlaw.com/Document/I25172828bde411dcb585c1e881482a00/View/FullText.html?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&VR=3.0&RS=cblt1.0](https://www.westlaw.com/Document/I25172828bde411dcb585c1e881482a00/View/FullText.html?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&VR=3.0&RS=cblt1.0)>

με δραστηριότητες άσκησης πίεσης για τον πελάτη κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε τρίμηνης περιόδου.»¹⁸ Ο νόμος επισύρει αστικές και ποινικές κυρώσεις, με πρόστιμα έως 200.000 δολάρια και έως και πέντε χρόνια φυλάκισης.

Αξίζει να σημειωθεί πως, αρκετές δικαστικές παρεμβάσεις κατηύθυναν την εξέλιξη του νόμου του 1946. Πριν από το 1927, το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ ήταν επικριτικό για την άσκηση πίεσης σε αρκετές αποφάσεις, αλλά μετά την απόφαση *Steele v Drummond*, 275 US 199 (1927), η ίδια η ρύθμιση των ομάδων συμφερόντων τέθηκε υπό μεγαλύτερο έλεγχο.¹⁹ Το Ανώτατο Δικαστήριο έθεσε τις βάσεις για την επακόλουθη διάβρωση του νόμου του 1946 με την απόφαση *United States v Rumeley*, 345 US 41 (1953), στην οποία έκρινε ότι η φράση «δραστηριότητες άσκησης πίεσης» έπρεπε να ερμηνεύεται στενά προκειμένου να αποφευχθούν παραβιάσεις της Πρώτης Τροπολογίας.²⁰ Η πιο σημαντική απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου σχετικά με τη ρύθμιση του λόμπινγκ ήταν η *United States v. Harriss*, 347 US 612 (1954), η οποία αφορούσε άμεσα τον νόμο του 1946. Στην υπόθεση αυτή, οι αιτητές αμφισβήτησαν το νόμο στη βάση της Πρώτης Τροπολογίας, υποστηρίζοντας ότι «οι απαιτήσεις εγγραφής και γνωστοποίησης παραβίαζαν τις ελευθερίες τους που προστατεύει η Πρώτη Τροπολογία - ελευθερία έκφρασης, δημοσίευσης και υποβολής αναφορών στην κυβέρνηση».²¹ Κατά συνέπεια, για να αποφευχθούν τέτοιες παραβιάσεις, «το Δικαστήριο ερμήνευσε τη νομοθεσία στενά, διαπιστώνοντας ωστόσο ότι αυτό δεν ισχύει για ομάδες ή άτομα που ξόδευαν δικά τους χρήματα για να ασκήσουν άμεση πίεση στο Κογκρέσο»²² και όρισε την άσκηση πίεσης ως τις άμεσες επικοινωνίες με μέλη του Κογκρέσου.²³ Η υπόθεση *Harriss* καθιέρωσε κάποιες αποτελεσματικές παραμέτρους για τη ρύθμιση του λόμπινγκ σε σχέση με την Πρώτη Τροπολογία,²⁴ επιτρέποντας την εγγραφή και την αποκάλυψη, αλλά προειδοποιώντας για απαιτήσεις που θα προχωρούσαν περαιτέρω. Ως αποτέλεσμα, ο LDA του 1995 επιβάλλει την αποκάλυψη και την εγγραφή, αλλά «δεν επιβάλλει κανένα ιδιαίτερο όριο σε αυτή τη δραστηριότητα [άσκηση πίεσης] ή στον τρόπο συνέχισής της».²⁵ Το 2007, μια τροποποίηση του LDA ενίσχυσε τις απαιτήσεις γνωστοποίησης και τις διατάξεις επιβολής και κυρώσεων.²⁶

Υπήρξαν πολλές πιο πρόσφατες προτεινόμενες τροποποιήσεις στο νόμο LDA, συμπεριλαμβανομένου του «End the Congressional Revolving Door Act», το οποίο εισήχθη

στη Βουλή των Αντιπροσώπων των Ηνωμένων Πολιτειών τον Απρίλιο του 2023. Αυτό το νομοσχέδιο προτείνει ότι «ένα πρώην μέλος του Κογκρέσου ή πρώην ανώτερος υπάλληλος του Κογκρέσου που λαμβάνει αποζημίωση ως λομπίστας δεν θα είναι δικαιούχος για συνταξιοδοτικές παροχές ή ορισμένες άλλες ομοσπονδιακές παροχές»,²⁷ στοχεύοντας στο φαινόμενο της «περιστρεφόμενης πόρτας» των αντιπροσώπων και του προσωπικού που γίνονται επαγγελματίες λομπίστες. Το νομοσχέδιο παραπέμφθηκε στις Επιτροπές Διοίκησης της Βουλής και Εποπτείας και Λογοδοσίας για αναθεώρηση. Επειδή οι αναφορές στην *Harriss* και στην Πρώτη Τροπολογίας περιορίζουν τη ρύθμιση του λόμπινγκ στις Ηνωμένες Πολιτείες ουσιαστικά στην εγγραφή και την αποκάλυψη, νόμοι όπως αυτοί που καταπολεμούν το ζήτημα της περιστρεφόμενης πόρτας παρέχουν μια βιώσιμη και αποτελεσματική διαδρομή για περαιτέρω περιορισμούς στην άσκηση πίεσης. Οι κανονισμοί περί περιστρεφόμενων πορτών αποκτούν ιδιαίτερη σημασία διότι α) «οι λομπίστες συνδέονται με συγκεκριμένα μέλη του Κογκρέσου και προσαρμόζουν τα θέματα στα οποία επικεντρώνονται κάθε φορά που οι συνδέσεις τους στο Κογκρέσο αλλάζουν λόγω της αλλαγής των καθηκόντων επιτροπής»²⁸ και β) οι περιορισμοί περιστρεφόμενων πορτών έχουν αποδειχθεί ότι αποθαρρύνουν ορισμένα πρώην μέλη του προσωπικού του Κογκρέσου από την άσκηση πίεσης.²⁹ Ωστόσο, με αυτού του είδους τους περιορισμούς και άλλους, οι εκκλήσεις για μεταρρύθμιση του λόμπινγκ συναντούν ένα παράδοξο:

Τελικά, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να επιλέξουν μεταξύ δύο διαφορετικών τύπων ρυθμιστικών καθεστώτων για την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων: ένα καθεστώς στο οποίο υπάρχει μέγιστη εγγραφή αλλά λιγότερα όρια χρηματοδότησης προεκλογικών εκστρατειών ή ένα καθεστώς στο οποίο εγγράφονται λιγότερες ομάδες συμφερόντων, αλλά υπόκεινται σε όρια και υποβολή εκθέσεων.³⁰

Οι προσπάθειες για την ενίσχυση των κανονισμών για την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων στην ΕΕ πρέπει, συνεπώς, να λάβουν υπόψη τις παραπάνω εκτιμήσεις που κατέδειξαν οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Η περίπτωση της Γερμανίας

Στη Γερμανία, ο νόμος που ρυθμίζει το λόμπινγκ παρουσίαζε αρκετές ατέλειες που αφήναν κενά στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Μια από τις κύριες αδυναμίες ήταν η έλλειψη υποχρέωσης για τους λομπίστες να αναφέρουν με ποιους ακριβώς συναλλάσσονται στην κυβέρνηση, καθώς και την έλλειψη λεπτομερών στοιχείων σχετικά με τις επαφές τους με την πολιτική αρχή. Αυτό σημαίνει

18 Law Commercial Transactions, 'Lobbying Disclosure Act (LDA): Overview,' citing 2 U.S.C. § 1602(10).

19 de Caria, 458–59, παραθέτοντας τις *Marshall v Baltimore and Ohio Railroad Co*, 57 US 314 (1853); *Providence Tool Co v Norris*, 69 US 45 (1864); *Trist v Child*, 88 US 441 (1874); *Hazelton v Sheckels*, 202 US 71 (1906); και *Steele v Drummond*, 275 ΗΠΑ 199 (1927).

20 de Caria, 459, παραθέτοντας την *United States v. Rumeley*, 345 USA 41 (1953).

21 de Caria 460, αναφέροντας την *United States v. Harriss*, 347 USA 612 (1954).

22 Byrd, «Lobbyists».

23 Susman, § 4:7..

24 de Caria 461.

25 de Caria 461.

26 Susman, § 4:7.

27 118th CONGRESS (1st Session) [HR 2516].

28 James Strickland, «A Paradox of Political Reform: Shadow Interests in the U.S. States» (2019) 47 *American Politics Research* 887, 893.

29 Strickland, 890.

30 Strickland 889.

ότι οι λομππίστες στη Γερμανία δεν είχαν υποχρέωση να αποκαλύπτουν τις συγκεκριμένες επαφές τους, τα θέματα που επηρεάζουν, ή το ποσό που δαπανούν σε αυτές τις δραστηριότητες. Αυτό το έλλειμμα στη διαφάνεια θα μπορούσε να επιτρέψει σε ορισμένους λομππίστες να λειτουργούν χωρίς αποτελεσματικό έλεγχο, ενδεχομένως εκμεταλλευόμενοι το κενό που υπήρχε στον νόμο/³¹

Παρά τις βελτιώσεις που έφερε ο νόμος του 2021, η ανάπτυξη περαιτέρω απαιτήσεων για την αποκάλυψη των λομππιστών θα μπορούσε να αποτελέσει κρίσιμη προοπτική για την ενίσχυση της ρύθμισης του λόμπινγκ στη Γερμανία. Οι πρόσφατες έρευνες υποδεικνύουν ότι εταιρείες με πολιτικές συνδέσεις με τουλάχιστον ένα μέλος στο Γερμανικό Κοινοβούλιο επιδοτούνται καλύτερα, κάτι που υποδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ελέγχους και διαφάνεια στις σχέσεις μεταξύ λομππιστών και πολιτικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν συγκρούσεις συμφερόντων.³²

Λόμπινγκ στο Ηνωμένο Βασίλειο-αναφορά σε Γαλλία και Ελλάδα

Ιστορικά, ο κανονισμός για την άσκηση πίεσης στο Ηνωμένο Βασίλειο δημιουργήθηκε από ένα όργανο που ονομάζεται Συμβουλευτική για τους Επιχειρηματικούς Διορισμούς (ACoBA), που ιδρύθηκε από την κυβέρνηση των Εργατικών Harold Wilson το 1975.³³ Το όργανο αυτό δεν επικεντρώνεται στην άμεση διαχείριση της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων, αλλά αντ' αυτού επικεντρώνεται στο ζήτημα της «περιστρεφόμενης πόρτας» που προκύπτει από τη μετακίνηση από δημόσια σε ιδιωτικά αξιώματα παρέχοντας συμβουλές αναφορικά με επιχειρηματικούς διορισμούς πρώην υπουργών και ανώτερων υπαλλήλων του Στέμματος.³⁴ Η «περιστρεφόμενη πόρτα» μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού αξιώματος αποφέρει οφέλη στην κυβέρνηση, δημιουργώντας πολύτιμες πληροφορίες για τον ιδιωτικό τομέα. Πάντως, τα φαινόμενα δημιουργούν επίσης σημαντικούς κινδύνους σύγκρουσης συμφερόντων, με πρώην εργαζόμενους του δημόσιου τομέα να χρησιμοποιούν την επιρροή που παράγεται στον δημόσιο τομέα για τις νέες θέσεις τους στον ιδιωτικό τομέα. Τομείς όπως η άμυνα, η ενέργεια, οι μεταφορές και η υγειονομική περιθαλψη είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε αυτού του είδους τις καταχρήσεις.³⁵ Ωστόσο, η ACoBA είναι μόνο συμβουλευτικό όργανο

και παρόλο που υπάρχει απαίτηση που ισχύει για τους υπουργούς και τους ανώτερους υπαλλήλους του Στέμματος να λαμβάνουν συμβουλές, η ACoBA δεν έχει καμία εξουσία να διασφαλίζει την εκτέλεση των συμβουλών της³⁶. Επιπλέον, η ACoBA έχει επικριθεί για έλλειψη χρηματοδότησης και πόρων για την εκτέλεση «προσεκτικών αποφάσεων προσαρμοσμένων στις ατομικές περιστάσεις», γεγονός που οδήγησε σε εκκλήσεις ότι θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα θεσμικό όργανο με περισσότερα χρήματα και πόρους.³⁷ Εκτός από το συμβουλευτικό όργανο, το Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου ψήφισε επίσης τον νόμο του 2014 για τη διαφάνεια της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων, τις μη κομματικές εκστρατείες και τη διοίκηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων (TLA 2014), ο οποίος δημιουργεί την υποχρέωση εγγραφής των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων προκειμένου να διεξάγουν συμβουλευτικές δραστηριότητες εκπροσώπησης συμφερόντων. Ενώ αυτό είναι ένα υποχρεωτικό σύστημα, ισχύει μόνο για επικοινωνίες με υπουργό της κυβέρνησης ή μόνιμο γραμματέα και δεν ισχύει για όλες τις μορφές εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων. Συνεπώς, η εφαρμογή της είναι περιορισμένη και περιορίζεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Αντίθετα, η Γαλλία επέλεξε έναν πιο εκτεταμένο και αυστηρότερο τρόπο ρύθμισης της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων. Εκεί, απαιτείται η καταγραφή όλων των εκπροσώπων συμφερόντων που αναλαμβάνουν τακτικά δραστηριότητες επιρροής, και αυτό ισχύει για έναν ευρύ φάσμα κυβερνητικών αξιωματούχων, συμπεριλαμβανομένων βουλευτών και μη εκλεγμένων μελών του προσωπικού. Οι απαιτήσεις για την υποβολή πληροφοριών είναι ελάχιστες, περιορίζονται στην ταυτοποίηση των εκπροσώπων, χωρίς λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο επηρεασμού, το ποσό των δαπανών ή την απασχόληση πρώην δημόσιων υπαλλήλων.³⁸

Πιο πρόσφατα, το 2021, η Ελλάδα ενέκρινε το νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών για την «Ενίσχυση διαφάνειας και λογοδοσίας σε θεσμικούς φορείς της Πολιτείας, αποκατάσταση της ακεραιότητας του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών». Αυτή η νομοθεσία περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός «Μητρώου Διαφάνειας» στο οποίο εγγράφονται οι εκπρόσωποι συμφερόντων. Επιβάλλει ετήσια δήλωση των δραστηριοτήτων επιρροής και προβλέπει κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση προς τους κανόνες. Αυτές οι ρυθμίσεις επιδιώκουν την αύξηση της διαφάνειας στο λόμπινγκ, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει το ερώτημα σχετικά με το κατά πόσον είναι αρκετές για να διασφαλίσουν ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πολίτες.

31 Chari R, Murphy G and Hogan J, 'Regulating Lobbyists: A Comparative Analysis of the United States, Canada, Germany and the European Union' (2007) 78 *The Political Quarterly* 422, 423.

32 Alexandra Niessen and Stefan Ruenzi, 'Political Connectedness and Firm Performance: Evidence Germany' (2010) 11 *German Economic Review* 441, 441.

33 Commons Select Committee, *Managing Ministers' and officials' conflicts of interest: time for clearer values, principles and action* (HC 2017)

34 Advisory Committee on Business Appointments, <<https://www.gov.uk/government/organisations/advisory-committee-on-business-appointments/about>> accessed 20 June 2023

35 Transparency International UK, 'Cabs For Hire: fixing the revolving door between government and business' (2011), σ. 7

36 Public Administration and Constitutional Affairs Committee, 'The role and effectiveness of ACoBA and the Independent Adviser on Minister's interests' (2016) <<https://committees.parliament.uk/writtenevidence/71505/html/>> accessed 22 June 2023

37 Transparency International UK, 'Cabs For Hire: fixing the revolving door between government and business' (2011), 24

38 Steven Goodrich, 'For lobbying in the UK, it's time for a change', (Transparency International UK, 13 October 2015) <<https://www.transparency.org.uk/lobbying-uk-its-time-change>> accessed 22 June 2023

Λόμπινγκ στην ΕΕ

Ο κανονισμός και το μητρώο ομάδων συμφερόντων της ΕΕ απορρέουν από τη διοργανική συμφωνία της 20^{ης} Μαΐου 2021 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία καθιστά υποχρεωτικό το ήδη καθιερωμένο μητρώο.³⁹ Στόχος της συμφωνίας είναι να «ενισχυθεί μια κοινή νοοτροπία διαφάνειας και να τεθούν υψηλά πρότυπα διαφανούς και δεοντολογικής εκπροσώπησης συμφερόντων σε επίπεδο ΕΕ». Η συμφωνία περιγράφει εκτεταμένες δραστηριότητες που καλύπτονται από την υποχρεωτική εγγραφή, συμπεριλαμβανομένης της διοργάνωσης ή της συμμετοχής σε συνεδριάσεις και εκδηλώσεις, της συμβολής σε διαβουλεύσεις, της ανάθεσης και της διεξαγωγής έρευνας. Κυρίως, αποκλείει τις δραστηριότητες των δημόσιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διπλωματικών αποστολών και πρεσβειών, τρίτων χωρών.

Αυτή η εξαιρεση ήρθε στην προσοχή του κοινού φέτος μέσω του σκανδάλου «Qatargate», όπου αξιωματούχοι του Κατάρ, που δεν υποχρεούνταν να τηρούν τους κανόνες για το λόμπινγκ, φέρονται να προσπάθησαν να επηρεάσουν τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέρ του Κατάρ. Ως απάντηση σε αυτό, υπήρξαν εκκλήσεις για μεταρρύθμιση του κανονισμού για την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του κώδικα δεοντολογίας, της αντικατάστασης της συμβουλευτικής επιτροπής, και τη συμπερίληψη κυβερνητικών αξιωματούχων τρίτων χωρών στις απαιτήσεις καταχώρισης, και πρόσθετων πόρων που χορηγήθηκαν για την επιβολή του ρυθμιστικού συστήματος.⁴⁰ Το σκάνδαλο κατέδειξε ένα ευρύτερο ζήτημα με το ρυθμιστικό σύστημα, το οποίο έχει προηγουμένως επικριθεί ότι είναι ελαττωματικό και έχει «πολλά κενά», ειδικά όταν πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.⁴¹ Αυτή η απειλή μπορεί να εμφανιστεί ξανά με νομοθεσία όπως ο προτεινόμενος νόμος για την τεχνητή νοημοσύνη, ο οποίος απειλείται από πιέσεις αμερικανικών εταιρειών μεγάλης τεχνολογίας, οι οποίες μπορεί κάλλιστα να έχουν τους πόρους για να κινηθούν σε ένα νομοθετικό σύστημα που έχει αποδειχθεί ότι δεν είναι αρκετά αυστηρό.⁴²

Συμπέρασμα

Η διαχείριση των ομάδων συμφερόντων σε μια σύγχρονη κοινωνία είναι πιο περίπλοκη από ποτέ. Σε πολλές δικαιοδοσίες, υπάρχει ένα μητρώο για τους εκπροσώπους των ομάδων συμφερόντων, συνδυαζόμενο με έναν ρυθμιστικό φορέα. Αυτές οι διαδικασίες λειτουργούν καλύτερα όταν το μητρώο είναι υποχρεωτικό και ευρύ και όταν ο ρυθμιστικός φορέας έχει επαρκή χρηματοδότηση και πραγματική εξουσία για δράση.

Υπάρχει μια συνεχής και δύσκολη ισορροπία που πρέπει να επιτευχθεί. Αφενός, πρέπει να επιτρέπεται και ακόμη και να προωθείται η εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων ως ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ της βιομηχανίας και της κυβέρνησης, καθώς επίσης και ως ένα μέσο για να ακουστεί η φωνή των πολιτών. Αφετέρου, πρέπει να υπάρχουν περιορισμοί για την άσκηση πίεσης με σκοπό την πρόληψη της διαφθοράς.

Όταν προκύπτουν σκάνδαλα, συχνά οδηγούν σε απαιτήσεις για αυστηρότερη και πιο περιοριστική ρύθμιση της εκπροσώπησης των ομάδων συμφερόντων. Τα οφέλη που προκύπτουν από την αποδοχή της εκπροσώπησης των ομάδων ειδικών συμφερόντων δεν πρέπει να ξεχνιούνται σε τέτοιες στιγμές. Επομένως, το ιδανικό ρυθμιστικό σύστημα δεν πρέπει να γίνεται υπερβολικά περιοριστικό, καθώς αυτό μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ισορροπία που πρέπει να διατηρηθεί.

Η βάση αυτής της ισορροπίας είναι η διαφάνεια. Δεν πρέπει να επικεντρωθούμε μόνο στον έλεγχο της ουσιαστικής λήψης αποφάσεων αλλά πρέπει να αναζητούμε τρόπους βελτίωσης των διαδικασιών μας και επισκόπησης των κενών στο σύστημα. Ένα ισορροπημένο σύστημα, που προάγει τη διαφάνεια, μπορεί να προσφέρει την απαραίτητη ισορροπία, διατηρώντας τα οφέλη της εκπροσώπησης ομάδων συμφερόντων ενώ ταυτόχρονα να προστατεύει παράλληλα το δημόσιο συμφέρον.

*** Δικηγόρος, Εκπαιδευτικό Προσωπικό Πανεπιστημίου Λευκωσίας**

****Δικηγόρος**

39 Interinstitutional Agreement of 20 May 2021 between the European Parliament, the Council of the European Union and the European Commission on a mandatory transparency register <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021Q0611%2B01%29>> accessed 20 June 2023

40 Nicholas Aiossa, 'Transparency International EU's position on the EP corruption scandal' (Transparency International EU, 12 December 2022) <<https://transparency.eu/ep-10-demands/>> Accessed 21 June 2023

41 Alice Tidey and Vincenzo Genovese, 'Calls for EU lobbying rules to be reformed grow as corruption scandal rocks Brussels', (EuroNews, 14 December 2022) <<https://www.euronews.com/my-europe/2022/12/12/calls-for-eu-lobbying-rules-to-be-reformed-grow-as-corruption-scandal-rocks-brussels>> accessed 20 June 2023

42 Camille Schyns, 'The Lobbying Ghost in the Machine: Big Tech's covert defanging of Europe's AI Act' (Corporate Europe Observatory, February 2023) <<https://corporateeurope.org/en/2023/02/lobbying-ghost-machine>> accessed 20 June 2023

